

Udskrift af dombogen

DOM

Afsagt den 10. september 2013 i sag nr. BS . og BS

L

mod

Forsikring A/S

og

Forsikring

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagsøgeren, L , anlagde den 9. marts 2004 sag mod sagsøgte, Forsikring A/S, som ansvarsforsikrer i anledning af et færdselsuheld, som L var impliceret i den 8. december 1998. Forsikring A/S har anerkendt erstatningspligten, og havde forud for sagens anlæg udbetalt erstatning til L for bl.a. et erhvervsevnetab på 25 %.

Påstandsbeløbet i stævningen var 513.462 kr.

L anlagde endvidere den 15. februar 2008 sag mod sagsøgte, Forsikring som ansvarsforsikrer i anledning af et færdselsuheld, som L var impliceret i den 13. juni 2001. Forsikring har anerkendt erstatningspligten.

Retten sammenlagde den 20. maj 2008 de to sager.

Forsikring A/S og Forsikring benævnes i det følgende som henholdsvis og

L var endvidere udsat for et færdselsuheld den 13. maj 2002. Ansvarsforholdene vedrørende dette færdselsuheld er ikke oplyst under sagen.

Der er ikke under sagen fremlagt oplysninger om selve de tre færdselsuheld,

udover hvad fremgår af L forklaring og af oplysninger i journaltilførelser og lægeerklæringer mv.

I har endeligt påstået . dømt til at betale 367.284 kr. med tillæg af procesrente fra den 13. juni 2001. Beløbet på 367.284 kr. udgør erhvervsevnetabsersatning ved en erhvervsevnetabsprocent på 30 i forhold til erhvervsevnen forud for ulykken den 8. december 1998 og en årsløn på 204.047 kr. L har over for nedlagt nogle subsidiaire påstande på henholdsvis 342.187 kr., 244.840 kr. og 228.124 kr., alle med samme forrentning som den principale påstand. De subsidiaire påstande fremkommer delvis under anvendelse af andre årslønne, delvis under anvendelse af en erhvervsevnetabsprocent på 40 i forhold til erhvervsevnen efter uheldet den 13. juni 2001.

L har endeligt påstået dømt til at betale 32.000 kr. med tillæg af procesrente fra sagens anlæg. Endvidere har L enoeligt, for det tilfælde at han ikke får medhold i nogen af sine påstande mod ., nedlagt påstand om, at . dømmes til at betale 367.284 kr. med tillæg af procesrente fra den 8. december 1998. De 32.000 kr. angives at skyldes for L ; udgifter til advokatbistand i forbindelse med sagen, hvor har udbetalt erstatning for bl.a. et erhvervsevnetab på 25 %. De 367.284 kr. er opgjort på samme måde som i den principale påstand i forhold til . Forsikring.

Begge de sagsøgte har påstået frifindelse. Dog har under sagens hovedforhandling anerkendt at skulle betale et mindre beløb efter rettens skøn, og mindre end krævet af L til dækning af advokatudgifter.

L har fri proces i sagen mod .

Oplysningerne i sagen

L. egen læge har den 18. september 1998 anført følgende til journalen:

"Diffuse muskelsmerter. Har prøvet Kodimagnyl, men får ondt i maven af dem. Har også infektion, ligesom hustruen.

...

Hvis ikke rygsmertene aftager, når infektionen er klinget af, skal han evt. henv. til fysioterapi"

Den 22. september 1998 har egen læge til journalen anført:

"Har sygem, eldt sig 15.9. Går i arb, igen på torsdag den 24.2.

..."

Den 8. december 1998 har lægen til journalen anført:

"Her til morgen påkørt bagfra af bil med stor fart.
Han holdt stille for rødt.
Fik smerter i nakken- og har nu ømhedi ve. side af skulderen og nedsat bevægelighed i alle retninger af halscolumna.
Desuden har han slået ve. hofte og lænden, men der er ikke noget særligt affinde udover lidt ømhed. Henv. til rtg. af col. cerv.
Opfordres til at komme her fredag, d. 11.12. mhp. kontrol og henv. til fysioterapi.
Man har frarådet ham at gå på arb. i indeværende uge.
Får recept på Pinex, CCC, 2x3
og Kodein, 1x2-3, L".

I journalen er der flere yderligere tilførsler fra december 1998, og samt fra januar - februar 1999 med relation til uheldet den 8. december 1998.

Af egen læges journalnotat for den 25. marts 1999 fremgår:

"Har stadigvæk mange smerter. Har i og for sig fået det værre i den senere tid.
Han går også arb.løs - og det gør næppe sagen bedre.
Klager over nakkesmerter. Desuden smerter i hofte- og bækkenparti, mest i ve. side. Desuden smerter midt-thoracalt i ryggen.
Hans ve. ben findes i dag 1½ cm længere en hø. - måske kunne have gavn af 1 cm's forhøjelse af hø. hæl i hø. sko.
Det er spørgsmålet, om benlængdeforskellen er kommet i tilslutning til traumet - det er dog næppe sandsynligt - men det tror han selv.
Jeg synes, at vi er nødt til at henv. ham til videre beh. hos reumatologerne - henv. hertil"

I en statusvurdering vedrørende L. har fysioterapeut Pia Bøgsted den 26. marts 1999 anført:

"Pt. henvender sig d. 11/12-98 få dage efter, at han er blevet påkørt bagfra i bil. Han har hovedpine, træthed, nakke-skuldersmerter og nedsat bevægelighed i nakken.
Alle symptomer lindres væsentligt ved 6 behandlinger, der afsluttes d. 8/1-99. Hvorefter pt. igen påbegynder sit arbejde.

Efter påbegyndt arbejde forværres symptomerne langsomt igennem de følgende uger, hvor han arbejder på fuld tid. D. 5/3-99 påbegynder han igen behandlingen. Han har da konstant hovedpine, træthed koncentrationsbesvær, nedsat hørelse på venstre øre, smerter i nakke, baghoved, skuldre, ryg og balder.

..."

I et journalnotat fra Holstebro Centralsygehus, Reumatologisk Ambulatorium, af den 6. september 1999 er blandt andet anført:

"...

Aktuelt

December 1998 holdt pt. for rødt og blev påkørt bagfra af bil med stor fart. Blev set samme dag af egen læge med smerter i nakken, lænd og venstre hofte, men objektivt var der ikke noget at finde på ham. Senere fået smertestillende og gået til fysioterapi, men det er blevet værre alligevel.

Aktuelle gener er fortsatte smerter i nakken og hovedpine. Angiver at have smerter hele vejen ned igennem ryggen og over hofterne. Der har ikke været føleforstyrrelser i ekstremiteterne. Føler ikke generelt ændret kraft, men har dog på det seneste nogle gange fornemmelse af krampe i benet. Han føler, at han har fået færre muskler i sygeperioden, som har stået på siden december 1998.

...

Objektivt

...

Cervikalt er der moderat ømhed af af spinae, der er normal fleksion, ekstension lidt nedsat, normal sidebøjning og rotation. Meget ømme nakkefæstere.

...

Overekstremiteter: Uden atrofi

...

Resume

37-årig tamilsk mand, tidligere i det væsentligste rask, som for 9 måneder siden var udsat for trafikulykke og fået whiplash symptomer. Der er smerter i nakken med hovedpine, smerter i hele columna og over ballerne.

Objektivt findes generelt muskulær ømhed svarende til regionerne. Der angives nedsat sensibilitet på højre ben generelt, men uden tegn til nervetryk. Der kan ikke fremkaldes dybe reflekser på ekstremiteter og abdominalreflekser.

..."

I et journalnotat fra ambulatoriet af den 22. december 1999 er blandt andet anført:

"22.12.1999 ambulat kontrol

...

Pt. har nogenlunde samme gener fra nakke og lænd.

...

Fortæller, at han generel har en ændret følelse i venstre side af ansigtet, venstre arm og venstre ben. Kan have en prikkende fornemmelse disse steder.

...

Konference

Med baggrund i det ukare billede, hvor der også er klare neurologiske symptomer, med tegn til, at der kunne have foreligget en neuritis opticum og refleksudfald perifert, og nu også beskrevet mere tydelige paræstesier i venstre side af kroppen, bør han henvises til neurologisk vurdering.

..."

Af attest vedrørende uarbejdsdygtighed af 10. september 1999 fremgår, at L havde første fraværsdag den 16. august 1999.

Af Holstebro Centralsygehus, Neurologisk afdelings, journal for den 13. januar 2000 fremgår blandt andet om L

"...

Konklusion

Der er umiddelbart intet holdepunkt for neurologisk lidelse. Fundene er uspecifikke og usikre og det kan ikke udelukkes, at der er et vist funktionelt islæt.

For at komme diagnostisk videre findes der indikation for MR-scanning af cerebrum og

medulla

og denne bestilles.

Hvis MR-scanningen viser normale forhold, må symptomerne tilkøes som myogent udløste og lettere diabetesfølger og mulig funktionel overbygning."

I en beskæftigelsesafklaring af den 10. april 2000 fra Holstebro Kommune er blandt andet anført:

"Baggrund for henvisning til reva-afklaring:

Pgl. har været til undersøgelse hos overlægen på neurologisk afdeling, HCS. Pgl. fik der den besked, at han ikke længere kan tåle fysisk belastende arbejde, og at han måske skulle satse på yderligere uddannelse. En afklaring på centret skal bruges til vurdering af, hvilket arbejde pgl. evt. kan klare eller om yderligere uddannelse er relevant.

.....

VURDERING

8. Sundhedsdelens vurdering af de helbredsmæssige forhold:

Lægekonsulent

...

Aktuelt:

Generne efter piskesmældsskaden er tiltaget over tid.

Han har konstante smerter, udgående fra nakkefæsterne, strålende opad i hovedet og nedaf i resten af nakken og ud i skuldrene. Når hovedpinen er værst, har han koncentrations- og hukommelsesbesvær. Musklerne i armene udtrættes let, så de føles svage. På grund af hovedpinesmerterne har han ind imellem vanskeligheder med søvn.

Der er også smerter i midtlinien i ryggen, gående helt ned til halebenet og ud i begge balder, samt især ud i venstre hofte

..."

I et brev af den 7. juli 2000 til lægekonsulent Inge Hansen har læge Thorkild Bøgh anført:

"L som har haft ganske mange problemer med hovedpine, smerter i nakke og skuldre og lænd efter et whip-lash i december 1998, har nu siden den 23.05.00 fået 10 behandlinger med en kombination af akupunktur og kraniosakral terapi. Vi er nået dertil, at hovedpinen i det væsentligste er forsvundet, der kommer dog lidt af og til. Nakke- skuldersmerterne er også noget bedre, men med hensyn til det går det lidt op og ned.

..."

Den kommunale journal vedrørende L har blandt andet følgende noteringer:

" 09-05-2001
Pågældende oplyser, at han på grund af sine lidelse ikke mener, han kan gennemføre den påbegyndte uddannelse. Han har fulgt undervisningen i uge 18, men har ikke været i skole i uge 19. Han mener ikke, at han kan gå til eksamen i juni måned 2001, fordi han ikke kan huske og han kan ikke koncentrere sig. Desuden har han konstante smerter i nakken. Han mener lidelserne er forværrede i den tid, han har været under udannelse.

...

21-05-2001
Opringning fra Lene Falk, Holstebro Handelsskole - hun vil gerne vide, hvad det egentlig er, der sker i sagen. Jeg har orienteret hende om min samtale med pågældende den 9/5 2001. Lene Falk bekræfter, at han ikke har deltaget i undervisningen i uge 19. Han kan ikke gå til eksamen i juni måned, fordi han ikke har afleveret den obligatoriske opgave. Han havde eller af sin lærer fået lovning på, at såfremt opgaven blev afleveret i uge 20, ville den blive rettet og han kunne gå op.

...

23-05-2001

Sagen drøftet d.d.. Der er enighed om, at i denne situation skal brutto-revalideringsydelsen stoppes fra den 31/5 2001. Han kan ikke vende tilbage til udbetaling af sygedagpenge, fordi der er tale om samme sygdom, der bevirkede, at blev godkendt som revalident og der er ikke sket nogen forværring. Da der har været tale om et skånsomt revalideringsforløb, skønnes der ikke at være tale om, at ny revalidering kan iværksættes.

...

28-05-2001

Pgl møder til indkaldte samtale. Indkaldelsen er sket via SDP, der pr 31-05-01 stopper for pgl's revaligering pga, at han har tilbagefald i sygdom hvortil han fik revalidering, og at det er vurderet, at der ikke er sket en forværring.

...

14-06-2001

Pgl ringer d.d og oplyser, at i går blev påkørt i bilen. Han har været ved læge og fået noget smertestillende, samtidig har læge sagt til pgl, at der på sigt måske kan blive brug for noget psykologhjælp. Pgl siger at han har flere smerter også i de tidligere skader fra piskes-mæld.

..."

Holstebro Kommune skrev den 23. maj 2001 således til L

-

"Vedrørende ophør af udbetaling af bruttorevalideringsydelse fra den 31. maj 2011.

De har været sygemeldt siden den 16. august 1999 på grund af følgerne efter et trafikuheld i sommeren 1998. Dagpengelovens varighedsbegrænsning indtrådte den 31. august 2000, men udbetalingen af sygedagpenge blev forlænget på baggrund af forventet revalidering.

I perioden 26. april - 25. juni 2000 var De i Beskæftigelsesafklaring på Revacentret. Konklusionen af dette ophold var en anbefaling af en uddannelse indenfor IT-området.

I henhold til Aktivlovens § 63 fik De bevilget kursus i regneark i perioden 28. august - 15. november 2000, kursus i database i perioden 25. oktober - 13. december 2000 og kursus i informations netværk i perioden 8. - 26. januar 2001.

...

De har den 9. maj 2001 oplyst, at De ikke mener Dem i stand til at gennemføre den påbegyndte uddannelse, fordi De ikke kan huske og har svært ved at koncentrere Dem. Desuden har De konstante smerter i nakken. De mener, Deres lidelser er forværrede i den tid, De har været under uddannelse.

...

Det vurderes, at det er samme lidelse, som revalidering blev bevilget ud fra, der har bevirket, at handlingsplanen ikke har kunnet overholdes.

...

De er derfor henvist til at søge om kontanthjælp fra den 1. juli 2001.

..."

Ved brev af den 12. juni 2001 klagede L over kommunens afgørelse. I klagen hedder det blandt andet:

"...

Det lyder som om, jeg er udelukket fra alle andre revalideringsforløb, fordi jeg ikke kunne klare dette her. Men sådan er det vel ikke? Det lyder som en endegyldig sandhed at et revalideringsforløb som mit var skånsomt. For nogle er det måske skånsomt, men ikke for mig. Det har praksis jo vist. Det er derfor jeg mener, at der bør afprøves et andet forløb.

..."

I læge Niels Christian Bendtsens journal om L er det blandt andet anført:

16-05-01: TK med Ellen Nielsen Holstebro Kommune. PT har syge meldt sig fra sin undervisning på 2x2 timer om ugen. Ondt i nakken. Kan ikke huske og kan vist ikke klare at gå op til eksamen.

...

14-06-01: Påkørt bagfra i går ved 15,30 tiden, da han holder i en kø og afventer at køre ind i rundkørsel. Bilen bliver skubbet 2 meter frem. Rammer ikke den foranholdende bil, da der er god afstand. ER i sikkerhedssele og slynges frem i denne. De gamle smerter i nakken accentueredes med det samme. Derefter nogen svh. og "rystetur" resten af dagen. Der kom senere også trækkende smerter i ve side af lænden og ballen. Lignende smerter, dog mildere i hø side. Desuden sm. midt mellem skulderbladene. Smerter fortsætter dd. Obj er der fri bev. i nakken men der er smerter i alle yderstillinger.

..."

Af lægens journal fremgår en statusattest af den 14. oktober 2001 til socialforvaltningen i Holstebro Kommune, i hvilken det blandt andet er anført:

"...

Pådrager sig så igen et Whiplash traume d 13/6 01. Notet fra besøg her dagen efter vedlægges. Det fremgår at pt. får sig en "rystetur" efter uheldet, og derudover forstærkes de tidligere somatiske Whip-lash relaterede gener.

..."

I en speciallægeerklæring af den 8. august 2001 om L
by har speciallæge i neurologi, overlæge Mogens Kjær, blandt andet anført:

"...

Nurværende skade

Indtrådte den 08.12.1998, hvor han var fører af en personbil, der var forsynet med sikkerhedssele, nakkestøtte og airbag. Holdt stille for rødt, da han i bakspejlet så en bil komme bagfra, han drejede hovedet mod højre og blev påkørt. Slog hovedet mod nakkestøtten. Kan ikke huske de første 5-10 minutter, men stod herefter ud af bilen, der var totalskadet, blev afhentet og tog på arbejde.

...

Ny skade 13.06.2001

Oplevede 13.06. i år ny påkørsel bagfra, hvor han atter i personbil holder stille med sikkerhedssele og nakkestøtte foran rundkørsel, hvor han bliver påkørt bagfra. Herunder bliver hans tidligere gener forværret.

...

Konklusion

Skadelidte angiver ikke tidligere at have haft smerter i ryggen, nakke og hoved. Bliver 08.12.1998 påkørt bagfra. Er relevant undersøgt og behandlet, der er ikke fundet tegn til påvirkning af nerverødder, ligesom MR-scanning af hjerne og rygmarg har været normal. Klager over meget udbredte smerter i hoved, nakke, skuldre, hele ryg, lænd og venstre hofte. Tilstanden forværret efter nu påkørsel bagfra 13.06.2001.

Skademekanismen svarer til piskesmældslæsion, men generne er betydeligt mere udbredte og udtalte, end man sædvanligvis ser, uden at der er fundet noget sikkert grundlag for dette."

I et opfølgningsskema til anvendelse i forbindelse med opfølgning på arbejdsprøve, dateret den 27. februar 2002, er det blandt andet anført:

"

Følgende punkter ønskes beskrevet:

1. Arbejdsfunktioner:

(Er arbejdsopgaverne forandret siden udplaceringen?)

I perioden indtil nu har L (LC) arbejdsfunktionerne har været udendørs med hjælp ved forefaldende pedelopgaver, indendørs med rengøring og pasning af institutionens planter.

...

3. Fremmøde og arbejdsstabilitet: LC har et stabilt fremmøde, og arbejder 20 timer om ugen. Af hensyn til arbejdstilrettelæggelsen er der dog et ønske om, at de behandlinger ved fysioterapeut og psykolog, som LC følger, kan placeres uden for arbejdstiden, der er aftalt til at være fra kl. 08:00 til 12:00

4. Samarbejdsevne: Begge parter udtrykker tilfredshed med samarbejdet

5. Omplacering til ordinær stilling/forlængelse af arbejdsprøven: Der er brug for en længere periode til at afklare arbejdsvejen og det aftales derfor at arbejdsprøven forlænges på hidtidige vilkår frem til 31-03-02. Med henblik på oprettelse af fleksjob pr. 01-04-02. Med 50 % refusion .

..."

I et visitationsskema til vurderingsteamet angående fleksjob af den 21. marts 2002 har Holstebro Kommune blandt andet anført:

"...

Skånebehov:

På grund af følger efter piskesmældlignende skader i december 1998 og igen juni 2001 er der betydelige problemer, især af hovedpine og koncentrationsbesvær. Efter et afklaringsophold på Reva afsluttet 25-06-00 konkluderedes, at pågældende havde brug for at arbejde i varierende stillinger, sidde og stående, samt flere pauser og med let ikke fysisk belastende arbejde.

...

Begrænsninger i arbejdsvejen:

Under arbejdsprøvningen på Lægårdens Ungdomsskole er det klargjort at Loganadan ikke magter opgaver af fysisk krævende karakter på grund af smerter i skuldre og nakke.

Der er et stabilt fremmøde og pågældende arbejder ca 20 timer om ugen.

...

Indstilling

Der indstilles til et fleksjob i henhold til Lov om Aktiv Socialpolitik §§ 71 / 72:

Arbejdsgiver: Lægårdens Ungdomsskole, Lægårdsvej 72, 7500 Holstebro.

Arbejdsopgaver/funktioner: Udendørs med hjælp til forefaldende pædagogiske opgaver, indendørs med rengøring og pasning af institutionens planter.

Løn: 15.686,83 efter overenskomst med SID

Refusion: Der indstilles til ½ refusion

Startdato: 31. marts 2002.

..."

Af en lønseddel for L
månedsløn på 15.842,17 kr.

for december 2002 fremgår en

Af udskrift af journalen fra L
Bendtsen, fremgår blandt andet:

s egen læge, Niels Chr.

"...

13-05-2002: Ut d 8/5 kl ca 14,00.

Bakkede ud fra parkeringsplads og blv , da han holdt stile, påkørt bagfra. Påkøreren kørte ang. ret hurtig. Er i sele. forstærkning af smerter med det samme i nakke og lænd. Pt hjælper pamol og mandolgin ikke meget. Der er ømhed ved yderstillinger i alle retninger ved passiv bev. i halscolumna. Ikke øm i axial retn. Ømme proc spinosi i nakken og især de øverste th. hvirvler. Ang. ømhed i thorax hvor sikkerhedsselen har siddet og der er rel mere ømhed her end på øvrige thorax forflade. Paravert muskler i ve side af lænden og ned på øverste del af ballen er ømme. Gør ang mere ondt end det plejer. Roligt regime.

..."

I Arbejdsskadestyrelsens udtalelse af den 6. februar 2003 hedder det bl.a. om skaden den 8. december 1998:

"...

Vurdering

Vi vurderer méngraden til 10 procent, jf. erstatningsansvarslovens § 4, og erhvervsevnetabet til 25 procent, jf. erstatningsansvarslovens § 5. Endvidere vurderer vi stationærtidspunktet til 8. januar 1999.

I sagen foreligger lægelige oplysninger fra Holstebro Centralsygehus, oplysninger fra læge Niels Bendtsen, oplysninger fra Klinik for Fysioterapi, oplysninger fra Lægehuset Vinderup ApS, oplysninger fra speciallæge i øjensygdomme Peter Jacobsen, speciallægeerklæring af 8. august 2001 ved speciallæge i neurologi Mogens Kjær samt undersøgelse af 6. september 1999 på Hstebro Centralsygehus ved reservelæge Thorkil Poulsen.

Vi er endvidere opmærksomme på, at ovennævnte speciallægeerklæring af 8. august 2013 ved Mogens Kjær ikke omtaler uheldet i juni 2001.

Ved vurderingen af méngrad og stationærtidspunkt har medvirket neurologisk speciallægekonsulent.

Med hensyn til den erhvervsmæssige og sociale situation foreligger der oplysninger fra Holstebro Kommune samt oplysninger fra I (LC) selv.

Det fremgår af sgens akter, at LC den 8. december 1998 var udsat for et trafikuheld, hvor han pådrog sig en forvridning af halshvirvelsøjlen.

Vi er bekendt med at LC har været udsat for trafikuheld i 1990 og senest i juli 2001.

Med hensyn til den erhvervsmæssige og sociale situation er det oplyst, at LC på tidspunktet for uheldet arbejdede ved Jydepejsen som afdelingsleder. Han blev efter uheldet sygemeldt og senere afskediget.

Efterfølgende har LC været under revalidering med stoppe dette revalideringsforløb kort før uheldet i juni 2001.

LC er efterfølgende kommet i fleksjob med 50 procent refusion fra kommunen og ansat 37 timer om ugen med en rel arbejdstid på 20 timer.

...

Begrundelse

Méngraden:

Vi har lagt vægt på, at LC har gener efter uheldet i form af nakkesmerter, hovedpine samt lænderyg smerter.

Det fremgår endvidere, at LC har gener i form af nedsat følesans i den venstre kropshalvdel samt smerter venstre hofte. Disse gener kan efter vores opfattelse ikke tilskrives aktuelle uheld, da de debuterer for sent i forløbet.

Vi vurderer méngraden til tabellarisk 5 procent for følger efter forvridning af halshvirvelsøjlen med lettere daglige symptomer dertil tabellarisk 5 procent for daglige gener fra lænderyggen.

På baggrund af en samlet vurdering af LCs totale funktionsniveau vurderes den samlede méngrad til 10 procent.

Erhvervsevnetabet:

...

Vi har ved vores vurdering lagt vægt på, at LC efter uheldet ikke har været i stand til at genoptage sit tidligere arbejde.

Endvidere har vi lagt vægt på, at LC som følge af hans samlede helbreds-mæssige tilstand kom i revalidering og er efterfølgende kommet i fleksjob.

Det må efter vores opfattelse lægges til grund, at LC som følge af sine uddannelsesmæssige forhold og hidtidige tilknytning til arbejdsmarkedet kun vil have mulighed for at blive ansat i ufaglært arbejde. På baggrund af den beskrevne helbreds-mæssige tilstand finder vi det usandsynligt, at han vil kunne opnå og fastholde en fuldtidsansættelse indenfor sådant arbejde.

Vi skønner dog, at LC vil kunne påtage sig ufaglært arbejde med til-

svarende aflønning, hvis det sker med udvisning af relevante skånehensyn og ikke nakkebelastende funktioner og iøvrigt på nedsat tid.

Vi har ved vores vurdering været opmærksomme på, at en del af de helbredsmæssige gener, der fremgår som erhvervshindrende, ikke kan tilskrives følger efter aktuelle uheld.

Vi vurderer på baggrund af de helbredsmæssige gener, der kan tilskrives aktuelle uheld sammenholdt med de foreliggende oplysninger vedrørende den nuværende erhvervsmæssige situation, erhvervsevnetabet som følge af aktuelle uheld til skønsmæssigt 25 procent.

..."

I et brev til Forsikring af den 27. februar 2003 fra advokat Bjarne S. Jensen var det blandt andet anført:

"...

Advokatomkostninger skal betales med kr. 19.000,00 + moms, og jeg vedlægger min nota, som jeg beder Dem honorere.

..."

Som besvarelse af en henvendelse fra L s advokat skrev Arbejdsskadestyrelsen den 11. april 2003 blandt andet således til advokaten:

"...

Vi kan oplyse, at vi ved vurderingen har været opmærksomme på, at Deres klient er tildelt fleksjob blandt andet som følge af aktuelle uheld. Oplysningen om fleksjob har indgået som en del af det samlede oplysningsgrundlag til brug ved vurderingen af erhvervsevnetabet som følge af aktuelle uheld.

Vi kan gøre opmærksom på, at vurderingen af prognosen over indtægtsmuligheder efter skaden skal ifølge erstatningsansvarslovens ske uden hensyntagen til sociale ydelser. Fleksjobtilskud fra kommunen må sidestilles med en social ydelse, da denne er begrundet i, at man ikke efter skaden har kunnet fastholde sin tilknytning til arbejdsmarkedet på normale vilkår. Der skal derfor ved vurderingen af erhvervsevnetabet ikke tages hensyn til den del af den nuværende løn, som udgøres af kommunens løntilskud.

Med hensyn til Deres bemærkninger vedrørende ménvurderingen har vi påny forelagt sagen for vores neurologiske speciallægekonsulent.

Det kan oplyses, at i de tidlige lægelige akter efter uheldet ikke er beskrevet kognitive gener. Vi kan endvidere gøre opmærksom på, at der ikke ses påvirkning af sprogkunderskaber eller egentlig halshvirvelslælen.

..."

I et brev af den 9. maj 2003 oplyste ungdomsskolen Lægården, at L _____ på daværende tidspunkt arbejdede 20 timer pr. uge fordelt på 4 timer 5 dage. I brevet hed det endvidere blandt andet:

" ...

De sidste 2 måneder er L _____ tilstand blevet forværret. Vi har på det seneste observeret på L _____ og kan tydeligt se når han er i stor pine og det er blevet hyppigere på det seneste.

..."

I en speciallægeerklæring af den 24. september 2003 har overlæge, speciallæge i neurologi, Mogens Kjær, blandt andet anført:

"Jeg har den 24.09.2003 på foranledning af _____ undersøgt og udfærdiget speciallægeerklæring på ovenstående.

...

Nuværende skade

Indtrådte 13.06.2001, hvor han var fører af en personbil forsynet med sikkerhedssele, nakkestøtte men ikke airbag. Han holdt stille foran en rundkørsel, da han bliver påkørt direkte bagfra. Der er ingen direkte traume af hovedet, men han har hukommelsestab for 5-10 minutter. Blev hjulpet ud af bilen og ringede efter en ven så han blev hentet. Var ikke på skadestue, men var ved egen læge kort efter. Hans tidligere kendte smerter blev herefter forværret og har siden været til stede i varierende sværhedsgrad.

Efter sidste skade fik han fysioterapi 4-7 gange, endvidere akupunktur hos egen læge. Var trafikangst, hvilket han stadigvæk er lidt og behandlet hos psykolog i Struer 10 gange, hvilket hjalp noget. Får Pano-dil 6-8 tabletter dagligt, hvilket hjælper lidt samt Mandolgin 2-3, hvilket hjælper bedre.

...

Konklusion

Skadelidte har tidligere haft to trafikuheld og havde følger som ved piskesmældslæsion efter nr. 2 08.12.98. Dette omtalt i min tidligere erklæring.

Efter ny påkørsel bagfra 13.06.01 er symptomerne forværret, men objektivt er der uændrede forhold, og han beskriver symptomerne med nogenlunde samme ordvalg som sidst og medgiver at smerterne midt på ryggen og i lænden er aftaget. Er kommet i flexjob.

Har således stadig piskesmældslæsion. I hvor vid grad der er sket forværring fra skade nr. 2 til nuværende skade er usikkert.

Objektivt er der ikke fundet ændringer.

Tilstanden skønnes stationær, og skadelidte er relevant undersøgt og behandlet. Der er ikke behov for yderligere behandling, ud over medicin af og til."

I en reumatologisk speciallægeerklæring afgivet den 8. oktober 2004 af

overlæge, speciallæge i reumatologi Søren Østergaard, er det blandt andet anført:

" ...

Aktuelt

Tidligere ingen væsentlige problemer fra bevægeapparatet. 1998 for 6 år siden, påkørt bagfra i bil. Efterfølgende smerter, hovedpine, spændte og ømme nakkemuskler, træthed samt ukarakteristisk fornemmelse udover skuldrene. Var sygemeldt 3 måneder. Efterfølgende fysioterapi uden væsentlig effekt. Angiveligt på daværende tidspunkt fået foretaget CT-scanning, røntgen og MR-scanning, uden der var tegn til frakturer. Angiveligt en mindre udbuling i halshvirvelsøjlen.

Påny i år 2000 og igen i år 2003 udsat for lignende traume, hvor han i bil påkøres dels fra siden og bagfra. Der har efterfølgende været betydelige problemer med nakkesmerter og hovedpine, hukommelsesbesvær, samt svært ved at klare længere tids varende job på grund af belastningsgener.

...

Konklusion

Det drejer sig om en 42-årig mand, som efter 3 ulykkestilfælde har betydelige gener af piskesmældslignende karakter med nakkesmerter, nedsat hørelse, belastningssmerter, støjoverfølsomhed, hukommelsesbesvær og koncentrationsbesvær. Generne gradvist forværret de senere år, og han har svært ved at klare et aktuelt pedelmedhjælper job. Derudover sykkersyge, let forhøjet blodtryk og hyperkolesterolæmi. Hele symptomalogien er i fuld overensstemmelse med en piskesmældslignende mekaniske.

..."

I erklæring af den 13. december 2004 har cand.psych. Anne Tersbøl Melsen blandt andet anført:

"...

Sammenfatning og konklusion

Det drejer sig om en 42-årig mand (LC), der er henvist til neuropsykologisk undersøgelse med henblik på vurdering af kognitive begrænsninger efter tre påkørsler bagfra og fra siden i henholdsvis 1998, 2000 og 2003. LC beskriver vanskeligheder i form af nakkesmerter og hovedpine, dårlig søvn og træthed, nedsat hørelse på venstre øre og lydoverfølsomhed, irritabilitet og opfarethed samt hukommelses- og koncentrationsbesvær.

LC har før trafikulykkerne haft fuldtidsjob, men har de seneste år haft et flexjob som pedelmedhjælper på en efterskole, som han nu er sygemeldt fra på grund af tiltagende gener. LC har også måttet ophøre med flere aktiviteter, som fx foredrags- og forfattervirksomhed. Han laver fortsat modernmålsundervisning, deltager i foreningsarbejde og er frivillig i Kulturhuset i Holstebro.

Klinisk fremtæder LC som venlig og relevant med jævnt gode dansk-

sproglige færdigheder. Der bemærkes et neutralt stemningsleje, og LC fremtræder generelt psykisk og personlighedsmæssigt upåfaldende. Han fremtræder tiltagende smerteplaget i løbet af undersøgelsen, og der bemærkes betydelige koncentrationsvanskeligheder undervejs.

Kognitivt fremtræder LC med diffuse kognitive vanskeligheder i form af let nedsat koncentration og opmærksomhed, let til middelsvært nedsat visuelt overblik og svingende psykomotorisk tempo, men normale verbale og visuelle hukommelsesfunktioner. LC bliver tiltagende dårligere fungerende eftersom testningen skrider frem.

..."

Overlæge, speciallæge i neurologi, Mogens Kjær, har i erklæring af den 8. februar 2005 blandt andet anført:

"...

Ny skade indtrådte 13.06.01, hvor han er fører af personbil forsynet med sikkerhedssele og nakkestøtte, men ikke airbag. Bliver påkørt bagfra da han golder foran en rundkørsel. Efterfølgende er hans tidligere gener forværret, men der optræder ikke nyttilkomne gener. Se erklæring af 24.09.03. Siden synes han tilstanden gradvist er forværret, men der er ikke kommet nye symptomer, og symptomerne fra ryg og lænd er nok endda bedret noget.

...

Konklusion

Bliver som sidst at han har haft to trafikuheld, det sidste med symptomer på piskesmældslæsion, og disse symptomer har fuldstændig samme karakter som dem han omtaler nu. Angiver at symptomerne er forværrede efter ny påkørsel 13.06.01. Beskriver imidlertid symptomerne uændrede og også uændrede fra min sidste erklæring for halvandet år siden. Medicinforbruget ses at være gået en anelse ned. Er i flexjob, men kan kun passe det 1-1½ time dagligt. Tilstanden skønnes stationær, og der er ikke grund for yderligere undersøgelse eller behandling. Tilråder øvelser, som han selv kan udføre."

Arbejdsskadestyrelsen afgav den 18. november 2005 udtalelse vedrørende skaden den 13. juni 2001. I udtalelsen er bl.a. anført:

"...

Vurdering

Vi vurderer méngraden til 5 procent, jf. erstatningsansvarslovens § 4, og erhvervsevnetabet til 40 procent af den i forvejen nedsatte erhvervsevne, jf. erstatningsansvarslovens § 5. Endvidere vurderer vi stationærtidspunktet til 13. september 2001.

...

Sagsfremstilling

Det fremgår af sagens akter, at L. den 13. juni 2001 var involveret i en trafikulykke, hvorved han pådrog sig en forvridning i halshvirvelsøjlen. Vi er bekendt med, at L. to gange tidligere har været involveret i trafikulykker, senest den 8. december 1998, hvor han pådrog sig en forvridning i halshvirvelsøjlen.

Arbejdsskadestyrelsen har ved udtalelse af den 6. februar 2003 vurderet det varige mén efter ulykken i 1998 til 10 procent og erhvervsevnetabet til 25 procent.

Angående de sociale og erhvervsmæssige forhold er det oplyst, at L. inden ulykken den 8. december 1998 var ansat som daglig leder af Jydepejsen. Efter ulykken var han ikke længere i stand til at varetage sit arbejde og blev derfor afskediget pr. 1 februar 1999.

L. påbegyndte et revalideringsforløb i perioden fra den 26. april 2000 til den 25. juni 2000. Det var revalideringsstedets vurdering, at L. s effektive arbejdstid var på 4-6 timer dagligt, men at det ville være nødvendigt med en omskoling, eventuelt indenfor IT.

L. påbegyndte revalidering med en IT-administrationsuddannelse. Den 9. maj 2001 (inden aktuelle ulykke) oplyser han, at han ikke kan klare forløbet, da det forværrer hans gener.

Efter en periode på kontanthjælp begynder L. på et jobtræningsforløb på Lægaard Ungdomsskole i perioden fra den 22. oktober 2001 til den 1. december 2001. I forlængelse heraf overgår han fra den 1. december 2001 til den 1. april 2001 til arbejdsprøvning samme sted.

Der foretages opfølgning på L. ; arbejdsprøvning den 27. februar 2002, hvoraf det fremgår, at der er mange opgaver som L. ikke magter på grund af smerter i nakke og skuldre. Det fremgår endvidere, at han har et stabilt fremmøde og arbejder 20 timer om ugen, samt at der er stor tilfredshed med hans arbejdsindsats.

Siden den 1. april 2002 har L. været ansat som pedel i et fleksjob på Lægaard Ungdomsskole med refusion fra kommunen. Ifølge opfølgningen fra kommunen de 25. juni 2002 har L. svært ved at klare selv lette fysiske opgaver, og skolen finder derfor andre opgaver til ham.

Ifølge opfølgningsrapporten den 5. maj 2004 har L. svært ved at klare jobbet. Han er ofte sygemeldt i længere tid og har problemer med opgaver, hvor der stilles krav til koncentration og hukommelse, samt problemer med at klare selv lette fysiske belastninger. Hans daglige arbejdstid er fire timer, men arbejdsgiver vurderer, at hans affektive daglige arbejdstid er langt mindre.

Senest har kommunen givet afslag på førtidspension og har vurderet,

at L vil kunne varetage et fleksjob svarende til ca. 1/3 tid.

Det fremgår af skatteoplysningerne, at L i årene før ulykken har haft følgende A-indkomst før AM-bidrag:

	løn	dagpenge, mv.
1997:	98.223,-	53.151,-
1998:	189.767,-	14.280,-
1999:	20.997,-	115.160,-
2000:		144.282,-
2001:	17.573,-	130.567,-
2002:	200.111,-	10.843,-
2003:	195.891,-	

Begrundelse

Méngraden:

Det fremgår af sagens akter, at L har gener i form af konstante nakkesmerter med udstrålende smerter til hovedet, skuldrene, ned mellem skulderbladene og videre ned i lænden, sædet og lårene. Han har endvidere periodevis kvalme, samt hukommelsesproblemer.

Vi har lagt vægt på, at L har gener i form af konstante nakkesmerter udstrålende til hovedet og skuldrene, hukommelsesproblemer og lænderygsmerter.

Vi har foretaget en sammenligning af de to speciallægeerklæringer, der ligger i sagen: speciallægeerklæring af den 8. august 2001 og speciallægeerklæring af den 24. september 2003, begge udfærdiget af speciallæge i neurologi Mogens Kjær.

Vi har lagt vægt på, at L ved aktuelle ulykkestilfælde var udsat for et relevant traume, og de symptomer, der allerede var tilstede i form af nakke-, lænde- og hovedsmerter, samt hukommelsesproblemer, blev intensiveret efter aktuelle ulykke.

Vi har på baggrund heraf vurderet, at der ved aktuelle ulykke er sket en forværring af de forudbestående gener. Vi vurderer, at denne forværring svarer til skønsmæssigt 5 procent.

Erhvervsevnetabet:

Efter erstatningsansvarslovens regler skal erhvervsevnetabet som udgangspunkt vurderes ud fra skadelidtes erhvervsmæssige situation før skaden sammenholdt med en prognose over skadelidtes erhvervsmæssige situation efter skaden. Erstatning for tab af erhvervsevne gives som økonomisk komsensation for varig lønnedgang, der skyldes skaden.

Vi vurderer, at L's erhvervsevne blev påvirket allerede ved den første ulykke den 8. august 1998, og at han allerede efter denne ikke kunne fortsætte med at arbejde på normale vilkår, men blev afskediget.

Vi har tillagt det betydning, at L inden aktuelle ulykke havde opgivet revalidering, og i stedet var ansat i fleksjob med tilskud fra kommunen. Endvidere har vi tillagt det betydning, at L før ulykken i 1998 havde et lavt indtægtsniveau.

Vi har lagt til grund, at L ikke i længden kunne klare det tildelte fleksjob på 20 timer ugentligt. Vi vurderer, at dette også til dels skyldes ulykken i 1998.

Vi har endvidere lagt til grund, at Holstebro Kommune vurderer, at han vil kunne klare et fleksjob på ca. 1/3 arbejdstid ugentligt og har givet afslag på førtidspension. Der er dog ikke aktuelt tilkendt et nyt fleksjob.

Det er vores vurdering, at L s gener ved den seneste ulykke er blevet forværret, hvilket har haft indflydelse på hans erhvervsmæssige situation.

Erhvervsevnen før aktuelle ulykke er tidligere vurderet nedsat med ca. 25 procent.

Under hensyn til den helbredsmæssige forværring og udviklingen med hensyn til L evne til at kunne varetage et ikke belastende fleksjob, vurderer vi, at L burde kunne varetage et ikke belastende ufaglært arbejde i ca. 10-12 timer ugentligt. Vi vurderer herefter, at den samlede erhvervsmæssige situation skyldes begge ulykker, og at aktuelle ulykke har medført et erhvervsevnetab på skønsmæssigt 40 procent af den i forvejen nedsatte erhvervsevne.

På baggrund af ovennævnte fastsætter vi erhvervsevnetabet af den i forvejen nedsatte erhvervsevne til skønsmæssigt 40 procent.

..."

I et brev af den 23. juli 2007 anførte Arbejdsskadestyrelsen bl.a.:

"...

Vi har modtaget selskabets brev af 5. december 2005, hvor selskabet beder os tage stilling til, hvorvidt uheldet den 13. maj 2002 har haft indflydelse på vores vurdering af erhvervsevnetabet og méngraden i vurdering af 18. november 2005.

Indledningsvis skal det præciseres, at vi ikke er anmodet om at vurdere skaden af 13. maj 2002.

Sagen er forelagt vores neurologiske lægekonsulent til vurdering af, hvorvidt uheldet af maj 2002 har indflydelse på méngraden.

Vi har lagt vægt på, at der efter aktuelle skade af 13. juni 200(1) er beskrevet følger svarende til de 5 procent i méngrad, som fremgår af udtalelsen. I de lægelige bilag, som tidsmæssigt er udfærdiget efter uheldet i 2002 er kun nævnt følger efter aktuelle skade i 2001.

Dette gælder også speciallægeerklæring af 24. september 2003 fra neurologisk speciallæge Mogens Kjær. Journal fra egen læge, som er fremsendt efter vores udtalelse beskriver heller ikke varige gener som følger af en skade i 2002.

Det er derfor på det foreliggende vores vurdering, at uheldet i 2002 ikke har givet anledning til et yderligere mén, og endvidere vurderer vi heller ikke, at uheldet af 2002 har haft betydning for erhvervsevnen.

..."

Under sagen er der forelagt en række spørgsmål for Retslægerådet, som den 20. maj 2010 har besvaret spørgsmålene således:

"...

Spørgsmål 1:

Retslægerådet bedes oplyse, hvilke skader sagsøger efter rådets opfattelse pådrog sig ved færdselsuheldet i 1990.

Sagsøger har ved undersøgelse i Reumatologisk Ambulatorium 06.09.99 oplyst til journalen, at han ved en bilulykke i 1990 brækkede højre overarm. Speciallæge Mogens Kjær har i erklæring af 08.08.01 noteret, at der ikke var blivende følger efter uheldet. Retslægerådet kan ikke komme det nærmere.

Spørgsmål 2:

Retslægerådet bedes oplyse, hvilke skader sagsøger efter rådets opfattelse pådrog sig ved færdselsuheldet den 8. december 1998.

Ved undersøgelse i Reumatologisk Ambulatorium 06.09.99 – og ligeledes ved undersøgelse i Neurologisk Afdeling 13.01.00 – har man noteret, at sagsøger samme dag som uheldet konsulterede sin læge med klager over smerter i nakke, lænd og venstre hofte. Ifølge sygehusjournalen var der ingen objektive fund. Den praktiserende læges journalnotat foreligger ikke.

Retslægerådet kan ikke komme det nærmere, end at sagsøger pådrog sig en tilstand med smerter i nakke, lænd og venstre hofte.

Spørgsmål 3:

Retslægerådet bedes oplyse, hvilke skader sagsøger efter rådets opfattelse pådrog sig ved færdselsuheldet den 13. juni 2001.

Speciallæge Mogens Kjær har i erklæring dateret 08.08.01 noteret, at sagsøger 13.06.01 var impliceret i trafikuheld, efter hvilket hans tidligere gener blev forværret. Speciallægen har gentaget dette i sin erklæring skrevet godt to år senere 24.09.03. Det anførte taler for, at begivenheden kan have medført accentuation af forudbestående smerter, men varigheden kan ikke afgrænses nærmere.

Spørgsmål 4:

Retslægerådet bedes oplyse, hvilke skader sagsøger efter rådets opfattelse pådrog sig ved færdselsuheldet den 13. maj 2002.

Ved sagsøgers besøg hos sin praktiserende læge 13.05.02 har lægen

noteret klager over forværring af smerter i nakke og lænd. Objektivt fandtes muskelømhed. Det anførte taler for, at begivenheden kan have medført accentuation af forudbestående smerter, men varigheden kan ikke afgrænses nærmere.

Spørgsmål 5:

Retslægerådet bedes oplyse, om de skader sagsøger pådrog sig ved færdselsuheldet i 1990 har påført sagsøger varige gener.

Retslægerådet bedes begrunde sit svar.

Se svar på spørgsmål 1.

Spørgsmål 6:

Retslægerådet bedes oplyse, om de skader sagsøger pådrog sig ved færdselsuheldet den 8. december 1998 har påført sagsøger varige gener.

Retslægerådet bedes begrunde sit svar.

Smerter i nakke, lænd og hofteregion, med ledsagende spændingshovedpine, er beskrevet som fortsat til stede ved undersøgelse på sygehuset (bilag 7 og 8f) og hos speciallægen (bilag 9). Herved kan generne – medicinsk set – opfattes som kroniske eller varige følger efter begivenheden.

Spørgsmål 7:

Retslægerådet bedes oplyse, om de skader sagsøger pådrog sig ved færdselsuheldet den 13. juni 2001 har påført sagsøger varige gener.

Retslægerådet bedes begrunde sit svar.

Efter begivenhederne i henholdsvis 2001 og 2002 er hver gang beskrevet forværring af forudbestående gener. Der er ikke med nogen tydelighed beskrevet kvalitativt ændrede eller nyttilkomne skadefølger med umiddelbar relation til hændelserne.

I de foreliggende helbredsoplysninger er de subjektive gener, det vil sige smertetilstanden, ikke beskrevet med metoder, som tillader bedømmelse af genernes kvantitative sværhedsgrad til forskellig tid.

Retslægerådet kan således ikke med nogen nævneværdig sikkerhed fastslå hverken omfang eller varighed af den beskrevne forværring i sig selv.

Spørgsmål 8:

Retslægerådet bedes oplyse, om de skader sagsøger pådrog sig ved færdselsuheldet 13. maj 2002 har påført sagsøger varige gener.

Retslægerådet bedes begrunde sit svar.

Se svar på spørgsmål 7.

Spørgsmål 9:

Retslægerådet bedes oplyse, om den senest i det lægelige materiale beskrevne helbredstilstand og det deraf følgende funktionsniveau er forårsaget – helt eller delvist – af det første, andet, tredje eller fjerde

færdselsuheld og/eller andre forhold.

Retslægerådet anmodes i denne forbindelse udtrykkeligt om at redegøre for,

- a) *hvilke af de seneste i sagens lægelige akter beskrevne gener, der er forårsaget af færdselsuheldet i 1990,*
- b) *hvilke af de seneste i sagens lægelige akter beskrevne gener, der er forårsaget af færdselsuheldet i 1998,*
- c) *hvilke af de seneste i sagens lægelige akter beskrevne gener, der er forårsaget af færdselsuheldet i 2001, samt*
- d) *hvilke af de seneste i sagens lægelige akter beskrevne gener, der er forårsaget af færdselsuheldet i 2002, og*

oplyse i forhold til hvert enkelt af de pågældende færdselsuheld, om de angivne gener, efter rådets vurdering kan antages at medføre selvstændige varige arbejdsmæssige begrænsninger for sagsøger.

Retslægerådet anmodes om at begrunde sit svar samt om muligt angive graden af sandsynlighed.

I det omfang Retslægerådet vurderer, at sagsøgers tilstand helt eller delvist er forårsaget af andre forhold end de fire færdselsuheld bedes disse om muligt nærmere beskrevet.

Retslægerådet udtaler sig ikke om arbejds- og erhvervsevne – og af denne årsag heller ikke om funktionsevne eller arbejdsmæssige begrænsninger.

Den ”i det lægelige materiale beskrevne helbredstilstand” er efter Retslægerådets skøn for bredt favnende til at kunne anskues i en simpel årsagssammenhæng.

Spørgsmål 10:

Retslægerådet bedes oplyse, om der er belæg for en positiv eller negativ prognose for så vidt angår de skader og varige gener, som sagsøger måtte have pådraget sig ved de respektive færdselsuheld.

Retslægerådet bedes begrunde sit svar.

Retslægerådet udtaler sig ikke om prognoser.

Spørgsmål 11:

Retslægerådet bedes i forlængelse heraf oplyse, om Retslægerådet finder, (1) at der er sket en løbende negativ udvikling i sagsøgers helbredsmæssige tilstand og funktionsniveau i tiden efter de respektive uheld og (2) i givet fald, da om den negative udvikling i sagsøgers helbredstilstand og funktionsniveau er forårsaget af færdselsuheldet i 1990, færdselsuheldet af 8. december 1998, færdselsuheldet af 13. juni 2001, færdselsuheldet den 13. maj 2002 og/eller beror på andre færdselsuheldene uvedkommende forhold.

I det omfang Retslægerådet vurderer, at en eventuel negativ udvikling i sagsøgers helbredsmæssige tilstand og funktionsniveau kan henføres til andre, de respektive færdselsuheld uvedkommende, forhold, bedes disse om muligt nærmere beskrevet.

Se svar på spørgsmål 7 og 9.

Spørgsmål 12:

I den udstrækning Retslægerådet, i relation til spørgsmål C, finder, at det falder indenfor rådets ved lov fastlagte kompetence at vurdere, hvordan "sagsøger måtte opleve" sin tilstand, og rådet finder at kunne udtale sig om sagsøgers oplevelser i den sammenhæng, anmodes rådet desuden om at oplyse, om sagsøger, i overensstemmelse med Arbejdsskadestyrelsens afgørelser, oplever sin tilstand og sit funktionsniveau som væsentligt forværret/forringet efter uheldet den 13. juni 2001, samt hvorvidt Retslægerådet vurderer, at der i givet fald er en tidsmæssig sammenhæng mellem denne oplevelse og det pågældende uheld, og hvorvidt rådet kan afvise, at sagsøgers oplevelse i givet fald også er lægefaglig indiceret.

Under samme forudsætning, og i den udstrækning rådet måtte vurdere, at sagsøger oplever sin tilstand og sit funktionsniveau som forværret/forringet efter uheldet den 13. maj 2002, anmodes rådet i givet fald desuden om at oplyse, om en sådan oplevelse kan forklares som en mulig funktionel overbygning med relation til de gener, som kan henføres til uheldet den 13. juni 2001, herunder de af Arbejdsskadestyrelsen i sine afgørelser, i relation til dette uheld, fastlagte gener.

Udgår. Se besvarelse af spørgsmål C.

Spørgsmål 13:

Giver sagen i øvrigt Retslægerådet anledning til bemærkninger.

Nej.

Spørgsmål A:

Er der holdepunkter for at fastslå, at sagsøger, der den 13. juni 2001 efter sagsøgtes opfattelse blev påkørt bagfra mens han holdt stille, og hvorved hans bil blev skubbet 2 meter frem, er blevet påført helbredsmæssige skader, der har forværret hans helbredstilstand i forhold til de gener, der måtte kunne henføres til færdselsuheldet den 8. december 1998.

I bekræftende fald bedes Retslægerådet nærmere redegøre for, hvorpå en sådan antagelse støttes, herunder om der er objektivt konstaterbare forhold, der kan støtte en sådan antagelse.

Se svar på spørgsmål 3 og 7.

Spørgsmål B:

Er der holdepunkter for at fastslå, at sagsøger, der den 13. maj 2002 blev påkørt bagfra af en bilist, der efter sagsøgtes opfattelse kørte "ret hurtigt", da sagsøger bakkede ud fra en parkeringsplads, er blevet påført helbredsmæssige skader, der har forværret hans helbredstilstand i forhold til de gener, der måtte kunne henføres til færdselsuheldet den 8. december 1998.

I bekræftende fald bedes Retslægerådet nærmere redegøre for, hvorpå en sådan antagelse støttes, herunder om der er objektivt konstaterbare forhold, der kan støtte en sådan antagelse.

Se svar på spørgsmål 4 og 7.

Spørgsmål C:

I det omfang sagsøger måtte opleve tilstanden som forværret efter de i

spørgsmål A og B nævnte uheld ønskes det oplyst, om en sådan oplevelse efter det foreliggende kan forklares som en mulig funktionel overbygning med relation til de gener, der måtte kunne henføres til uheldet den 8. december 1998, jf. beskrivelsen af sagsøgers sociale situation i kommunens journalnoteringer i perioden 23. maj 2001 til 14. juni 2001 (bilag 6, side 13-15).

Retslægerådet ser sig ikke i stand til at forklare sagsøgers oplevelser ud over det anførte i svar på spørgsmål 3, 4 og 7.

Spørgsmål D:

Er der holdepunkter for at fastslå, at gener, der kan henføres til færdselsuheldene den 13. juni 2001 og 13. maj 2002 har været årsag til kognitive reduktioner hos sagsøger?

Nej.

Spørgsmål E:

Ses gener, som de sagsøger påberåber sig, også hos personer, der ikke har været udsat for enkeltstående hændelser, svarende til de, sagsøger har været udsat for den 8. december 1998, den 13. juni 2001 og 13. maj 2002?

Det ønskes i tilslutning hertil oplyst, om hoved/nakkegener, som de, sagsøger angiver at have, er almindeligt forekommende i befolkningen?

Ingen af begivenhederne, som fandt sted 08.12.98, 13.06.01 og 13.05.02 kan anses for at være en nødvendig årsag til gener som dem, der er omtalt i de lægelige akter.

Spændingshovedpine og nakkesmerter er almindeligt forekommende helbredsklager i befolkningen.

Spørgsmål F:

I det omfang Retslægerådet måtte fastslå, at sagsøger skulle have udviklet en kronisk smertetilstand, ønskes det oplyst, om en sådan efter almindelig lægelig erfaring kan opstå uden kendt årsag eller som psykogen betinget?

Man har ingen præcis viden om, hvorfor nogle mennesker udvikler en kronisk smertetilstand, mens andre ikke gør det. Det er dog Retslægerådets opfattelse, at kroniske smertetilstande må antages ofte at kunne have multifaktoriel årsag, hvori kan indgå legemlige, psykologiske og socialmedicinske aspekter. Det er ikke muligt på et medicinsk kvalificeret grundlag at foretage en afvejning af de enkelte faktorer selvstændige betydning.

..."

I Arbejdsskadestyrelsens udtalelse af den 28. september 2012 hedder det bl.a. om skaden den 8. december 1998:

"

Vurdering

Méngraden er vurderet til 10 procent, jf. erstatningsansvarslovens § 4

Erhvervsevnetabet er vurderet til 25 procent, jf. erstatningsansvarslovens § 5

Vi er den 22. juni 2011 blevet bedt om en udtalelse om méngraden og erhvervsevnetabet efter erstatningsansvarslovens § 10.

Styrelsens neurologiske speciallægekonsulent har medvirket til at vurdere méngraden.

Tidligere vurdering

Vi har den 6. februar 2003 vurderet følgerne efter ulykken til en méngrad på 10 procent og et erhvervsevnetab på 25 procent. Stationærtidspunktet blev vurderet til den 8. januar 1999.

Sagsfremstilling

Det fremgår af sagens akter, at L. _ den 8. december 1998 som fører af en bil blev påkørt bagfra.

Han blev samme dag set hos egen læge, hvor han klagede over smerter i venstre side af nakken samt nedsat bevægelighed i halshvirvelsøjlen. Han havde endvidere slået venstre hofte og lænd. Han blev henvist til røntgen samt til fysioterapeut og fik recept på smertestillende medicin.

Vi er opmærksomme på, at L. _ tillige har været udsat for trafikuheld i 1990, 2001 og 2002.

Erhvervsmæssigt er det oplyst, at L. _ på ulykkestidspunktet var ansat som daglig leder af Jydepejsen.

Efter ulykken blev han sygemeldt og herefter afskediget pr. 1 februar 1999.

Han kom i april-juni 2000 i et afklaringsforløb. Afklaringsforløbet viste, at L. _ bedst klarede siddende samt små og finmotoriske opgaver i modsætning til tunge og belastende arbejdsopgaver. Han vurderedes at have en daglig arbejdssevne på mellem 4 til 6 timer.

L. _ påbegyndte herefter en IT-administrationsuddannelse på revalidering, men meddelte i maj 2001, at han grundet sine gener ikke kunne klare dette forløb.

L. _ kom herefter til Lægaard Ungdomsskole, først i jobtræning og senere i arbejdsprøvning.

Siden 1. april 2002 har L. _ været ansat i fleksjob ved Lægaard Ungdomsskole. Han startede med en arbejdstid på 20 timer ugentligt og med arbejdsopgaver indenfor rengøring og pedelfunktion.

L. _ er fortløbende i fleksjob ved Idrætsefterskolen Lægård, men der har gennem årene været flere justeringer af fleksjobbet både timeantalsmæssigt og med hensyn til arbejdsopgaver.

Vi har fået oplyst af Holstebro Kommune, at L nu arbejder 16 timer ugentligt, fordelt med 4 timer dagligt 4 dage om ugen. Ligesom L har fået flere lettere arbejdsopgaver i form af kontoradministration.

Ifølge oplysningerne fra Skat har L haft følgende indtjening før og efter ulykken:

	Løn	Dagpenge
1995	183.700 kr.	1.831 kr.
1996	168.334 kr.	828 kr.
1997	98.223 kr.	53.151 kr.
1998	189.767 kr.	14.280 kr.
1999	20.997 kr.	115.160 kr.
2000		144.282 kr.
2001	17.573 kr.	130.567 kr.
2002	200.111 kr.	10.843 kr.
2003	195.891 kr.	
2004	201.161 kr.	
2005	203.861 kr.	
2006	210.906 kr.	
2007	206.637 kr.	
2008	211.189 kr.	
2009	215.436 kr.	
2010	221.113 kr.	
2011	211.956 kr.	

Begrundelse for méngrad

Vi har lagt vægt på sagens lægelige oplysninger, herunder især:

- speciallægeerklæringer af 8. august 2001, 24. september 2003 og 8. februar 2005 fra neurolog Mogens Kjær
- journal fra egen læge
- statusvurdering fra fysioterapeut af 26. marts 1999 samt af 26. august 1999

Vi har lagt vægt på, at L i følge speciallægeerklæringen af 8. august 2001 havde stivhed og smerter i nakken med udstråling til skuldre og ned i ryggen samt tendens til hovedpine. Han havde endvidere smerter i lænden og venstre hofte. Han havde endvidere tendens til koncentrations- og hukommelsesbesvær. Der er endvidere nedsat følesans i hele venstre side af kroppen.

Objektivt blev der fundet ømhed i halshvirvelsøjlen, mellem skulderbladene samt i lænden. Der blev fundet normal bevægelighed i halshvirvelsøjlen, men smerter ved yderstillinger. Der blev fundet normal bevægelighed i lænden.

Vi har lagt vægt på, at det i speciallægeerklæringen af 8. august 2001 er anført, at L's gener er forværret i forbindelse med ulykken den 13. juni 2001.

Vi har lagt vægt på, at der ifølge egen læges journal samt statusvurderinger fra fysioterapeut i tiden efter den aktuelle ulykke beskrevet gener i form af smerter i nakke-skulderregionen og lænd samt

konstant hovedpine, der medførte træthed og koncentrationsbesvær. Der er beskrevet normal bevægelighed.

Vi har fastsat det varige mén efter et skøn med udgangspunkt i vores vejledende méntabel:

Efter tabellens punkt B.1.1.1 vurderes lette, daglige nakkesmerter uden eller med let bevægeindskrænkning, til 5 procent.

Vi finder, at L. s nakke-skuldresmerter samt hovedpine kan sammenlignes med dette punkt i méntabellen.

Efter tabellens punkt B.1.3.1 vurderes følger af forvridninger, diskusprolaps, brud og belastningsskader med mette, daglige rygsmerter uden eller med meget let bevægeindskrænkning, til 5 procent.

Vi finder, at L. smerter i lændregionen kan sammenglignes med dette punkt i méntabellen.

Det er vores vurdering, at den generelt nedsatte følesans i venstre side af kroppen ikke kan tilskrives den aktuelle ulykke.

Vi har således på baggrund af det samlede funktionsniveau efter den aktuelle ulykke vurderet det varige mén som følge af ulykken den 8. december 1998 til skønsmæssigt 10 procent.

Ménet fastsættes efter den vejledende méntabel, kan findes på vores hjemmeside: www.ask.dk under overskriften "Selvbetjening".

Begrundelse for erhvervsevnetab

Vi har lagt vægt på sagens sociale og økonomiske oplysninger, herunder især oplysninger fra:

- L
- Holstebro Kommune

Erstatning for tab af erhvervsevne efter erstatningsansvarsloven skal kompensere for den indtægtsnedgang, som skyldes skadens følger.

Vi skal vurdere, hvad L. ville kunne tjene, hvis skaden ikke var sket og sammenholde det med hans indtægtsmuligheder med skaden.

Der ydes kun erstatning for tab af erhvervsevne, hvis indtægtstab er 15 procent eller derover.

Ved den seneste vurdering af 6. februar 2003 lagde vi vægt på følgende:

"Erstatning for tab af erhvervsevne ydes som økonomisk kompensation for den varige lønnedgang, der skyldes skaden. Vurderingen skal som udgangspunkt ske ved en sammenligning af det formodede erhvervsmæssige forløb uden skaden med en prognose over det fremtidige erhvervsforløb med skaden.

Vi har ved vores vurdering lagt vægt på, at L. efter uheldet ikke har været i stand til at genoptage sit tidligere arbejde.

Endvidere har vi lagt vægt på, at L. som følge af hans samlede helbredsmæssige tilstand kom i revalidering og er efterfølgende kommet i fleksjob.

Det må efter vores opfattelse lægges til grund, at L. som følge af sine uddannelsesmæssige forhold og hidtidige tilknytning til arbejdsmarkedet kun vil have mulighed for at blive ansat i ufaglært arbejde. På baggrund af den beskrevne helbredsmæssige tilstand finder vi det usandsynligt, at han vil kunne opnå og kasholde en fuldtidsansættelse indenfor sådant arbejde.

Vi skønner dog, at L. vil kunne påtage sig ufaglært arbejde med tilsvarende aflønning, hvis det sker med udvisning af relevante skånehensyn og ikke nakkebelastende funktioner og iøvrigt på nedat tid.

Vi har ved vores vurdering været opmærksomme på, at en del af de helbredsmæssige gener, der fremgår som erhvervshindrende, ikke kan tilskrives følger efter aktuelle uheld.

Vi vurderer på baggrund af de helbredsmæssige gener, der kan tilskrives aktuelle uheld sammenholdt med de foreliggende oplysninger vedrørende den nuværende erhvervsmæssige situation, erhvervsevnetabet som følge af aktuelle uheld til skønsmæssigt 25 procent."

Ved den nuværende vurdering finder vi fortsat, at L. arbejdsmæssige funktionsniveau blev påvirket af den aktuelle ulykke, idet han efter denne ulykke ikke formåede at genoptage sit tidligere arbejde ved Jydepejsen. Ligesom han senere måtte opgive at gennemføre et revalideringsforløb. Et afklaringsforløb viste, at L. med skadens følger kunne arbejde 4-6 timer dagligt og ikke i tungere arbejdsfunktioner. Det er således vores vurdering, at L. efter den aktuelle ulykke ikke var i stand til at fastholde tilknytningen til arbejdsmarkedet i fuldt omfang og på ordinære vilkår.

Det er samtidig fortsat vores vurdering, at L. er tildelt fleksjob på baggrund af hans samlede funktionsniveau. Ligesom vi fortsat vurderer, at L. samlede funktionsniveau var påvirket af flere forhold og ikke alene følgerne efter den aktuelle ulykke.

Det er således fortsat vores vurdering, at følgerne efter ulykken den 8. december 1998 vurderes at have påvirket L. arbejdsmæssige situation i et omfang, der har medført en nedsættelse af erhvervsevnen med cirka 1/4, svarende til skønsmæssigt 25 procent.

..."

I Arbejdsskadestyrelsens udtalelse af den 28. september 2012 hedder det bl.a. om skaden den 13. juni 2001: :

" **Vurdering**

Méngraden er vurderet til 5 procent, jf. erstatningsansvarslovens § 4

Erhvervsevnetabet er vurderet til 40 procent af den i forvejen nedsatte erhvervsevne, jf. erstatningsansvarslovens § 5

...

Tidligere vurdering

Vi har den 18. november 2005 vurderet følgerne efter ulykken til en méngrad på 5 procent og et erhvervsevnetab på 40 procent af den i forvejen nedsatte erhvervsevne. Stationærtidspunktet blev vurderet til den 13. september 2001.

...

Begrundelse for méngrad

Vi har lagt vægt på sagens lægelige oplysninger, herunder især:

- speciallægeerklæringer af 8. august 2001, 24. september 2003 og 8 februar 2005 fra neurolog Mogens Kjær
- journal fra egen læge
- neuropsykologisk undersøgelse af 13. december 2004 fra cand psych Anne Tersbøl Melsen
- Retslægerådets vurdering af 20. maj 2010

Vi har lagt vægt på, at L i følge speciallægeerklæringen af 8. august 2001 havde stivhed og smerter i nakken med udstråling til skuldre og ned i ryggen samt tendens til hovedpine. Han havde endvidere smerter i lænden og venstre hofte. Han havde endvidere tendens til koncentrations- og hukommelsesbesvær. Der er endvidere nedsat følesans i hele venstre side af kroppen.

Objektivt blev der fundet ømhed i halshvirvelsøjlen, mellem skulderbladene samt i lænden. Der blev fundet normal bevægelighed i halshvirvelsøjlen, men smerter ved yderstillinger. Der blev fundet normal bevægelighed i lænden.

Ifølge speciallægeerklæringen af 24. september 2003 er generne omkring lænden aftaget.

Vi har lagt vægt på, at den væsentligste del af L gener må tilskrives ulykken den 8. december 1998, men finder ligeledes, at L nakke-hovedgener er forværret i forbindelse med den aktuelle ulykke. Det skal samtidig bemærkes, at vi ikke finder, at ulykken i 2002 har forværret L gener yderligere.

Vi har således på baggrund af det samlede funktionsniveau, det tidligere fastsatte mén og den beskrevne forværring efter den aktuelle ulykke vurderet det varige mén som følge af ulykken den 13. juni 2001

til skønsmæssigt 5 procent.

Der er i forespørgelsen af 22. juni 2011 anmodet om Arbejdsskadestyrelsens vurdering af, hvorvidt der er en beviselige forværring af L. s gener i forbindelse med ulykken den 13. juni 2001.

Der er henvist til, at Retslægerådet i vurderingen af 20. maj 2010 har anført, at der var en forværring af L. s gener i forbindelse med ulykken den 13. juni 2001.

Der er samtidig henvist til, at dette var er givet uden kendskab til speciallæge Mogens Kjærs erklæring af 8. februar 2005, hvori der angives at symptombeskrivelsen efter aktuelle uheld er uændret.

Det er Arbejdsskadestyrelsens vurdering, at L. s gener blev forværret ved ulykken den 13. juni 2001.

Vi har lagt vægt på, at der i egen læges journal dagen efter ulykken er beskrevet en forværring. Ligesom speciallæge Mogens Kjær i erklæringen af 8. august 2001, og således 2 måneder efter ulykken, nævner ulykken og angiver, at denne har medført forværring af L. s tidligere gener.

Speciallæge Mogens Kjær anfører det samme i erklæringen fra 24. september 2003. I erklæringen fra 8. februar 2005 anfører han ligeledes, at L. s tidligere gener blev forværret ved ulykken den 13. juni 2001, men at der ikke er kommet nye symptomer.

I konklusionerne er erklæringerne fra 2003 og 2005 har speciallæge Mogens Kjær anført, at L. s angiver generne som forværret efter ulykken den 13. juni 2001, men at han beskriver symptomerne med nogenlunde samme ordvalg som da første erklæring blev udfærdiget. Ligesom der objektivt er fundet uændrede forhold.

Vi mener imidlertid, at det er væsentligt, at speciallæge Mogens Kjær udfærdigede første erklæring den 8. august 2001, og således 2 måneder EFTER den aktuelle ulykke. Vi har således lagt vægt på, at forværringen ved ulykken den 13. juni 2001 allerede var indtruffet, da den første erklæring blev udarbejdet. Hvilket også fremgår af erklæringen fra 8. august 2001.

Endvidere skal det bemærkes, at bløddelsskader typisk ikke medfører objektiverbare fund.

Vi finder, at det er sandsynligt, at L. s gener er forværret ved ulykken den 13. juni 2001, dels som følge af relevant traume, og dels som følge af gentagne beskrivelser af forværrede gener ved såvel egen læge, speciallæge Mogens Kjær samt i den neuropsykologiske undersøgelse af 1. december 2004.

...

Vi vurderer, at L. s erhvervsevne blev påvirket allerede ved den første ulykke den 8. august 1998, og at han allerede

efter denne ikke kunne fortsætte med at arbejde på normale vilkår, men blev afskediget.

Vi har tillagt det betydning, at L _____ y inden aktuelle ulykke havde opgivet revalidering, og i stedet var ansat i fleksjob med tilskud fra kommunen. Endvidere har vi tillagt det betydning, at L _____ før ulykken i 1998 havde et lavt indtægtsniveau.

Vi har lagt til grund, at L _____ ikke i længden kunne klare det tildelte fleksjob på 20 timer ugentligt. Vi vurderer, at dette også til dels skyldes ulykken i 1998.

Vi har endvidere lagt til grund, at Holstebro Kommune vurderer, at han vil kunne klare et fleksjob på ca. 1/3 arbejdstid ugentligt og har givet afslag på førtidspension. Der er dog ikke aktuelt tilkendt et nyt fleksjob.

Det er vores vurdering, at L _____ s gener ved den seneste ulykke er blevet forværret, hvilket har haft indflydelse på hans erhvervsmæssige situation.

Erhvervsevnen før aktuelle ulykke er tidligere vurderet nedsat med ca. 25 procent.

Under hensyn til den helbredsmæssige forværring og udviklingen med hensyn til L _____ s evne til at kunne varetage et ikke belastende fleksjob, vurderer vi, at L _____ y burde kunne varetage et ikke belastende ufaglært arbejde i ca. 10-12 timer ugentligt. Vi vurderer herefter, at den samlede erhvervsmæssige situation skyldes begge ulykker, og at aktuelle ulykke har medført et erhvervsevnetab på skønsmæssigt 40 procent af den i forvejen nedsatte erhvervsevne.

På baggrund af ovennævnte fastsætter vi erhvervsevnetabet af den i forvejen nedsatte erhvervsevne til skønsmæssigt 40 procent."

Ved den nuværende vurdering finder vi fortsat, at den aktuelle ulykke medførte en forværring af L _____ i forvejen påvirkede arbejdssevne.

Det er fortsat vores vurdering, at L _____ s reelle arbejdsmæssige værdi svarer til det tidligere forudsatte.

Vi har således henset til, at L _____ : fortsat er i fleksjob, og at han ganske vist nu har en ugentlig arbejdstid på 1 timer ugentligt, og således et højere timeantal end forudsat i den tidligere vurdering. Imidlertid er skånehensynene øgede, idet hans arbejdsopgaver er blevet tilsvarende lettere og mindre belastende for, at han har kunnet bibeholde timeantallet på 16 timer. Det er således beskrevet, at L _____ har fået flere opgaver indenfor kontoradministration for at mindske hans arbejdsbelastning.

Vi finder således fortsat, at ulykken den 13. juni 2001 har påvirket L _____ s erhvervsevne, og at erhvervsevnetabsprocenten kan fastsættes til 40 procent af resterhvervsevnen som i vores tidligere udtalelse.

... "

Sagsøgeren, I har forklaret, at han kom til Danmark fra Sri Lanka i 1986. I Sri Lanka var han uddannet som journalist og som kok. I slutningen af 80'erne kom han i arbejde i et sliberi. Han arbejdede der, indtil han brækkede armen ved et trafikuheld i 1990. Han fik arbejde ved Jydepejsen omkring 1995. Efter ca. et års ansættelse blev han afdelingschef. Når virksomheden manglede arbejde, kom han i perioder på nedsat tid. Ved ulykken i 1998 havde han i sin bil standset for rødt lys. En anden bil kørte ind i ham bagfra. Hans bil blev totalskadet. Han kom ikke på sygehuset forbindelse med uheldet. Han forsøgte at genoptage sit arbejde efter uheldet, men han kunne ikke holde til det og blev ret hurtigt opsagt. Han husker ikke, om han fik løn til august 1999. Han kunne ikke gennemføre det skoleforløb, han efterfølgende kom på. Arbejdsprøvningen var på Lægård Ungdomsskole. Ved ulykken i 2001 var han i sin bil stoppet ved en rundkørsel. Med stor fart blev han påkørt bagfra. Hans bil blev totalskadet. Hans gener blev forværrede efter denne ulykke nr. 2. Han havde tidligere skrevet i et tidsskrift om integration og demokrati, men det måtte han holde op med. Generne var det samme, men kraftigere efter uheld nr. 2. Han har arbejdet det samme sted siden 2002, men arbejdsopgaverne er blevet lettere, og han er gået ned i tid. Han kan huske, at han har fået fysioterapeut- og akupunkturbehandlinger. Det hjalp lidt, men det blev slemt igen bagefter. Han fik det værre og værre og kunne ikke gennemføre sin revalidering. Det er rigtigt, at han i juli 2001 klagede over, at hans revalideringsplan var blevet stoppet, og at han i den forbindelse anførte, at der burde afprøves et andet forløb. Han husker ikke, hvilket andet revalideringsforløb han da havde i tankerne. Det var hans sagsbehandler, der skrev selve klagebrevet. Når han modtog dagpenge i 1997, tror han, det skyldtes, at der var mangel på arbejde i Jydepejsen. Det var hans arbejdsgiver, der opsagde ham efter uheldet i 1998. Det var på grund af sygdom. Han var timelønnet. Han havde ikke før uheldet i 1998 haft nogle helbredsproblemer. Han husker ikke den sygemelding i september 1998, der fremgår af journalen fra den praktiserende læge. Han havde ikke mange sygedage før uheldet i 1998. Han husker ikke at have nævnt muskelsmerter i forbindelse med speciallægeundersøgelser, eller om lægerne spurgte til sådanne smerter. Han husker ikke, hvilke gener der gjorde, at han ikke kunne gennemføre revalideringsforløbet. Han husker heller ikke, om han var sygemeldt i forbindelse med den afsluttende eksamen. Han kan huske, at kommunen stoppede revalideringsydelsen, men han husker ikke hvorfor. Han kan ikke huske et møde med kommunen i slutningen af maj 2001. Han kan ikke huske, om han ringede til kommunen den 14. juni 2001. Han husker ikke det uheld, han var udsat for i 2002. Det kan godt passe, at han blev skubbet to meter frem, og at anhængertrækket blev trykket ind i forbindelse med uheldet i 2001.

Parternes synspunkter

L har i det væsentligste procederet i overensstemmelse med sit påstandsdokument, hvoraf blandt andet fremgår:

"...

Overfor Forsikring gøres det gældende:

- at sagsøger er påført et erhvervsevnetab på 40% af rest erhvervsevnen, som på ulykkestidspunktet udgjorde 75%, således at der er tale om et erhvervsevnetab af den fulde erhvervsevne på 30%,
- at sagsøgers løn på ulykkestidspunktet androg kr. 204.047,00,
- at sagsøgers løn på ulykkestidspunktet androg kr. 15.686,00 pr. måned med fradrag af ofoffentlig tilskudsrate til kr. 94.116,00 i årsindtægt, som skal ganges med kapitalfaktor 6 om 40% erhvervsevnetab er rest erhvervsevne svarende til en erhvervsevnetabserstatning på kr. 225.878,00 (der henvises til sagens bilag 13 og sagens bilag 14).

Overfor Forsikring gøres det gældende:

- at sagsøger har krav på betaling af rimelige advokatombkostninger i forhold til den del af sagen, som er forligt, inden der blev anlagt retssag - sagen blev delvis forligt med betaling af 25% erhvervsevnetab og ménogdtgørelse. Timeforbruget for sagens behandling overstiger det afkrævede beløb.

...

Hvis frifindes for den nedlagte påstand om betaling af erhvervsevnetabserstatning, gøres det gældende, at erhvervsevnetabet må hidrøre fra ulykken i 1998, som Forsikring er erstatningsansvarlig for, således at Forsikring udover rimelig advokatombkostninger, dømmes til at betale erhvervsevnetabserstatning med kr. 367.000,00 ud fra en årsløn på kr. 204.047,00, og et resterende erhvervsevnetab på 30%, idet bemærkes at sagsøgte, Forsikring, og sagsøger er enig om årslønsberegningen på kr. 204.047,00 på ulykkestidspunktet i 1998."

har vedrørende L krav om betaling af en erhvervsevnetabserstatning udover 25 % i det væsentligste procederet i overensstemmelse med sit påstandsdokument, hvoraf fremgår:

"...

Til støtte for den nedlagte frifindelsespåstand gøres det gældende,

- at bevisbyrden for, at sagsøgers erhvervsevnetab som følge af færdselsuheldet den 8. december 1998 er højere end 25% i det hele påhviler sagsøger.

I den forbindelse gøres det gældende,

- at sagsøger ikke har løftet sin bevisbyrde herfor,
- at Arbejdsskadestyrelsen løbende og under inddragelse af alt relevant materiale og dermed på et fuldt bedømmelsesgrundlag, har fastholdt, at erhvervsevnetabet som følge af færdselsuheldet den 8. december 1998 ikke udgør mere end 25%.
- at der ikke er grundlag for at anføre, at Arbejdsskadestyrelsen har foretaget en forkert juridisk vurdering, et fejlskøn eller har manglet materiale,
- at Arbejdsskadestyrelsen igennem en årrække har oparbejdet særlig kompetence ud i vurdering af erhvervsevnetab,
- at sagsøger derfor ikke på det foreliggende grundlag har løftet sin bevisbyrde for, at der eksisterer det efter fast Højesteretspraksis fornødne sikre grundlag for at tilsidesætte Arbejdsskadestyrelsens vurdering af erhvervsevnetabet, og
- at Forsikring A/S tidligere har udbetalt varig mén godtgørelse med 10% og erhvervsevnetabserstatning med 25%, hvorfor sagsøger er blevet fuldt ud kompenseret, idet der mellem parterne er enighed om, at årslønnen udgør kr. 204.047,00.

På denne baggrund gøres det gældende, at . . . Forsikring A/S skal frifindes for sagsøgers krav om betaling af en erhvervsevnetabserstatning udover 25%.

..."

... når vedrørende I . . . krav om betaling af advokat-
tomkostninger medgivet, at L . . . har krav på betaling af
et beløb efter rettens skøn, men dog et mindre beløb end krævet af L

. . . i det væsentligste procederet i overensstemmelse med sit på-
standsdokument, hvoraf fremgår:

"..."

Det bestrides, at der er holdepunkter for at fastslå, at sagsøgers helbredstilstand og erhvervsevne er blevet forværret/forringet ved den beskudne påkørsel, han var udsat for den 13. juni 2001, og hvor hans bils anhængertræk blev trykket ind.

Der er ikke efter dette uheld konstateret forandrede forhold, og sagsøgers beskrivelse af symptomerne fra nakke/hoved var helt parallel med beskrivelsen af generne for dette færdselsuheld, hvorfor det som det mindste må betragtes som usikkert, om og i givet fald hvilket omfang, der måtte være sket en forværring af helbredstilstanden efter færdselsuheldet.

Sagsøgers mulige oplevelse af en forværring i tilslutning til dette

uheld kan nærliggende have sammenhæng med hans daværende sociale situation, hvor han stod foran overgang til kontanthjælp.

Der er således intet som helst holdepunkt for at fastslå, at denne påkørsel har ført til en forværring af sagsøgers gener, og der er ikke ført det fornødne bevis for, at hændelsen har ført til følger eller forværring af tidligere følger i et omfang, der berettiger til et erhvervsevnetab som anslået af Arbejdsskadestyrelsen, hvilken vurdering alene baseres på sagsøgers angivelser om forværring, udtalelser der ikke har nogen som helst støtte i hans egen læges journal eller de få objektive forhold, der har kunnet iagttages.

Størrelsen af det rejste krav bestrides i alle henseender som udokumenteret.

Årslønnen skal fastsættes svarende til sagsøgers indtjening ved arbejde i året forud for uheldet, jf. erstatningsansvarslovens § 7, stk. 1, hvortil bemærkes, at offentlige tilskud ikke skal medregnes. Der foreligger ikke en sådan opgørelse i sagen.

Det bemærkes, at Arbejdsskadestyrelsens konstruktion om at fastsætte erhvervsevnetabet til en procent af en ikke nærmere defineret forudbestående erhvervsevnenedsættelse er uretmæssig og ikke i overensstemmelse med erstatningsansvarslovens § 5.

Det gøres således gældende, at Arbejdsskadestyrelsens vejledende udtalelse af 18. november 2005 ikke er retvisende, hverfor for så vidt angår ménvurderingen eller erhvervsevnetabsvurderingen, og vurderingen er ikke i overensstemmelse med almindeligt anerkendte bevisregler, hvortil bemærkes, at overvejende sandsynlighed efter det foreliggende taler for, at der ikke, hverken ved dette eller et senere mere alvorligt færdselsuheld den 13. maj 2002, skulle være indtrådt en forværring af de følger, sagsøger henfører til trafikulykken den 8. december 1998.

..."

Rettens begrundelse og afgørelse

Retten lægger i overensstemmelse med Arbejdsskadestyrelsens udtalelse af den 18. november 2005 og styrelsens to udtalelser af den 28. september 2012 til grund, at L... s erhvervsevne størrelsesmæssigt er nedsat som beskrevet i udtalelserne.

Bevisbyrden for årsagssammenhæng mellem den forværring af sine lidelser, som L... påberåber sig som følge af færdselsuheldet den 13. juni 2001, og dette færdselsuheld, påhviler L...

På samme måde har L... bevisbyrden for årsagssammenhæng mellem det forøgede erhvervsevnetab udover 25 %, og færdselsuheldet den 8. december 1998.

Efter Retslægerådets svar på de stillede spørgsmål, navnlig spørgsmålene 2,

3, 4, 7, E og F og bevisførelsen i øvrigt, findes L ikke at have løftet nogen af disse bevisbyrder. Retten finder således ikke, at L har ført bevis for, at færdselsuheldet den 13. juni 2001 påførte ham et erhvervsevnetab på 40 % i forhold til hans i forvejen nedsatte erhvervsevne. Retten finder således heller ikke at L har ført bevis for, at færdselsuheldet den 8. december 1998 påførte ham et erhvervsevnetab over de 25 %, som allerede har ydet ham erstatning for. Arbejdsskadestyrelsens opfattelse af spørgsmålet om årsagssammenhæng, som den kan udledes af navnlig de to udtalelser af den 28. september 2012, kan ikke føre til et andet resultat.

frifindelsespåstand og ; påstand om frifindelse for L påstand om krav på erstatning for erhvervsevnetab, tages derfor til følge.

har anerkendt at skulle betale et beløb til dækning af L ; advokatombudsninger i forbindelse med fremsættelsen af kravet, der førte til udbetaling af en erstatning for bl.a. et erhvervsevnetab på 25 %. Beløbet fastsættes skønsmæssigt til 22.500 kr., og L bys påstand om betaling af advokatombudsninger tages således til følge med 22.500 kr. samt renter som påstået.

L skal betale sagsomkostninger til med 75.000 kr. inklusive moms, der udgør et passende beløb til dækning af advokatudgifter. Retten har lagt vægt på sagens økonomiske værdi, herunder det beløb, der blev påstået i stævningen, samt dens forløb og udfald.

I skal betale sagsomkostninger til med 65.000 kr. inklusive moms, der udgør et passende beløb til dækning af advokatudgifter. Retten har lagt vægt på sagens økonomiske værdi samt dens forløb og udfald. Da L har fri proces betales omkostningsbeløbet af statskassen.

Thi kendes for ret:

Forsikring A/S skal inden 14 dage til L betale 22.500 kr. med procesrente fra den 9. marts 2004.

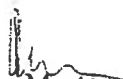
Forsikring A/S frifindes.

I sagsomkostninger skal L inden 14 dage betale 75.000 kr. til . Forsikring A/S.

I sagsomkostninger skal statskassen inden 14 dage betale 65.000 kr. til . Forsikring A/S.

Torben Riise

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Holstebro, den 13. september 2013.

Minna Mortensen, kontorfuldmægtig

